

Pan
Prof. dr hab. Piotr Gliński
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

W trosce o ludzi kultury

Pandemia COVID-19 dotknęła wszystkich aspektów naszego społeczeństwa. W bezwzględny sposób narusza i zmienia znaną nam codzienność. Wkroczyła do naszych rodzin, w miejsca pracy i nauki; jest niebezpieczna dla gospodarki, którą czeka ogromny i długotrwały kryzys. Wszyscy bez wyjątku czujemy powagę sytuacji, w której zagrożone są zdrowie i życie obywateli.

My, samorządowcy nie pozostajemy bierni. Reagujemy w ramach naszych możliwości i kompetencji. Równolegle do działań Rządu tworzymy własne lokalne programy wsparcia dla mieszkańców naszych miast. Myślimy o ludziach samotnych, chorych, bezdomnych. O najślabszych. Myślimy o gospodarce, edukacji i społeczeństwie. W tych trudnych chwilach nie chcemy także zapomnieć o kulturze i jej twórcach, pamiętając o ich roli w budowaniu wspólnoty.

Kultura to niezbędny element rozwoju społecznego i ekonomicznego. Sukces samorządów, atrakcyjność turystyczna i rozwój miast wiele zawdzięczają inwestycjom w kulturę i w budowę kapitału symbolicznego mieszkańców. Mobilność twórców, wspomniane inwestycje w infrastrukturę i w ludzi; miasta pełne muzeów, teatrów, kin i festiwali są dowodem na nasz wspólny potransformacyjny sukces.

Uczestnictwo w kulturze stanowi element naszego stylu życia. W ostatnim czasie uzyskaliśmy tak wiele dowodów na to, że kultura i działalność kreatywna są ważnym warunkiem dla tworzenia relacji międzyludzkich. Dzięki twórcom i ich dziełom możemy być dziś razem, pomimo społecznej izolacji. Kultura opisuje nas jako społeczeństwo, wyraża nasz świat wartości i nieustannie go potwierdza. Wielu twórców jest teraz dla nas źródłem siły, przywracając godność, oswajając zagrożenia, budząc nadzieję. Trudny do wyobrażenia byłby świat bez książek, płyt czy filmów dostępnych w domowym zaciszu albo w zasobach Internetu. W tych ostatnich tygodniach artyści dzielą się swoją twórczością w sieci. Muzea i galerie można „zwiedzać” wirtualnie, a sale koncertowe czy festiwale prezentują swój program online. Prowadzone są retransmisje teatralnych produkcji. Autorzy czytają książki, animatorzy prowadzą wirtualne warsztaty. Za to wszystko jesteśmy niewymownie wdzięczni.

Kultura oraz powiązany z nią przemysł kreatywny są gałęzią ekonomii miast, której nie sposób po prostu ignorować. Sektor organizacji czasu wolnego generuje również znaczne przychody dla naszych samorządów – odbudowanie go z grożącego mu upadku potrwa lata. To dlatego zapewnienie niezbędnego finansowania kultury, znalezienie środków na trwałe inwestowanie w ten sektor po pandemii, staje się jednym z ważniejszych wyzwań.

List ten piszemy w poczuciu głębokiej troski, w gronie osób odpowiedzialnych za polityki kulturalne w naszych miastach. Wchodzimy w czas wymiany, współdzielenia się i solidarności, dlatego wróciliśmy do jednoczącej nas wokół tej odpowiedzialności Koalicji Miast dla Kultury. Koalicja zawiązana została podczas Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016. Dziś w poszerzonym gronie, we współpracy Gdańska, Katowic, Krakowa, Lublina, Łodzi, Poznania, Szczecina, Warszawy i Wrocławia chcemy wspólnie proponować i wprowadzać rozwiązania oraz narzędzia wspierające kulturę. Dzielimy się pomysłami, jak jej pomóc, jak kreować racjonalne polityki kulturalne w czasie kryzysu tu i teraz, ale i w odniesieniu do jego następstw. Chcemy być także w nieustannym dialogu ze stroną rządową, bo bez wyraźnego wsparcia Rządu nasze lokalne programy wspierania kultury nie będą skuteczne.

Dlatego, licząc na merytoryczną dyskusję z przedstawicielami Rządu nad wdrażaniem konkretnych rozwiązań oraz w odpowiedzi na apel Pana Ministra do Marszałków Województw, Prezydentów Miast, Burmistrzów, Starostów i Wójtów z dnia 27.04.2020 roku, chcemy podkreślić z całą mocą wagę przywołanej w apelu zasady subsydiarności. Idąc tym tropem działania Rządu, będące częścią rozwijanej Tarczy Antykryzysowej, powinny w zdecydowanie większym stopniu uwzględniać wsparcie kultury i sektora organizacji czasu wolnego poprzez bezpośrednie dofinansowanie samorządu. W szczególności apelujemy o stworzenie tarczy dla kultury jako elementu tarczy samorządowej.

Informujemy Pana Ministra, że w naszych samorządach od trzeciej dekady marca wdrożyliśmy działania, o których teraz i Pan Minister pisze. Aby efektywniej i skuteczniej odpowiedzieć na oczekiwania Pana Ministra, wnosimy o powołanie przedstawicieli Koalicji Miast dla Kultury oraz przedstawicieli ZMP i UMP w poczet członków Zespołu Antykrzysowego przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego z udziałem organizacji i stowarzyszeń twórczych.

Chcemy także, aby przedstawiane tu przez nas propozycje zostały włączone do agendy zapowiedzianych prac nad działaniami, które także po ustaniu epidemii będą służyć rekompensowaniu poniesionych strat w sektorze kultury. W szczególności proponujemy następujące działania jako pilne:

1. Zwiększenie udziału samorządów we wpływach z podatku PIT i przeznaczenie uzyskanych w ten sposób środków m.in. na programy wsparcia kultury i sektora organizacji czasu wolnego;
2. Objęcie programami pomocowymi w ramach PFR samorządowych instytucji kultury w kategorii małych i średnich przedsiębiorstw;
3. Refundację utraconych wpływów z biletów z budżetu MKiDN dla samorządowych instytucji kultury;
4. Wprowadzenie zmian w specustawie – nadanie organom wykonawczym jednostek samorządu terytorialnego uprawnień w zakresie tworzenia programów pomocowych i socjalno-bytowych dla środowisk kultury, które obecnie są wyłącznymi kompetencjami organów uchwałodawczych;
5. Wprowadzenie zasady (i zmiany zapisów w ustawie) dotyczącej odliczania VAT-u z działalności kulturalnej, w myśl której działalność finansowana ze środków „tarczowych”, która ze względu na obostrzenia programów dotacyjnych nie może przez pewien okres przynosić przychodów, nie powinna być traktowana jako działalność do celów innych niż działalność gospodarcza, lecz element prowadzonej działalności gospodarczej w okresie epidemii mającej tylko charakter nieodpłatny;
6. Zmianę regulaminów konkursów i dofinansowań przeznaczonych dla sektora kreatywnego, m.in. poprzez zmniejszenie/uchylenie wkładu własnego;
7. Analogicznie do rozwiązań przygotowywanych dla sektora turystyki wprowadzenie „bonów do kultury” przeznaczonych na zakup usług i dóbr kultury dla rozbudzenia popytu w tym sektorze (np. na zakup książek, biletów do kin, teatrów, muzeów, festiwale);
8. Stworzenie możliwości częściowych zwolnień/odliczeń od podatków dla przedsiębiorstw decydujących się na wsparcie działalności kulturalnej.

Licząc na Pańską odpowiedź oraz przychylne potraktowanie naszych propozycji, wyrażamy gotowość do współpracy i przedstawienia naszych szczegółowych propozycji w kontakcie bezpośrednim, w powołanych przez Pana Zespołach oraz poprzez forum Związku Miast Polskich i Unii Metropolii Polskich.

Sygnatariusze:

Aleksandra Dulciewicz
Prezydent Miasta Gdańska

Marcin Krupa
Prezydent Miasta Katowice

Jacek Majchrowski
Prezydent Miasta Krakowa

Krzysztof Żuk
Prezydent Miasta Lublina

Hanna Zdanowska
Prezydent Miasta Łodzi

Jacek Jaśkowiak
Prezydent Miasta Poznania

Piotr Krzystek
Prezydent Miasta Szczecina

Rafał Trzaskowski
Prezydent Miasta Warszawy

Jacek Sutryk
Prezydent Miasta Wrocławia

Do wiadomości:

Pan Mateusz Morawiecki Prezes Rady Ministrów

Pan Zygmunt Frankiewicz Prezes Związku Miast Polskich

Pan Tadeusz Truskolaski Prezes Zarządu Unii Metropolii Polskich

